

אלפים וארבע מאות ושמונה, תשובו איש אל אחוזתו, אל נשמתו, שהיא אחוזתו ונחלתו. (עור) אמר רבי יהושע, שזה לא יהיה לך קשה, שהרי שנינו, שלש פתות הן: של צדיקים גמורים, ושל רשעים גמורים, ושל בינונים. צדיקים גמורים יקומו בקימה של מתי ארץ ישראל, מהיום פמה שנים, שהם קודמים בתחלה בשנת הארבעים של קבוץ גלויות. והאחרונים כלם לזמן ארבע מאות ושמונה שנה לאלה הששי, כדקאמרן. מאן זיפה להאי ארפא, מאן תקיים בקיום דתיה בין האי זמנא, ועל דא אצטעירנא בנפשאי.

אמר לו, רבי, הנה שנינו, יהי אור - יהי ר"ז. חזר ואמר, בתשובה תקדם הפל. אמר רבי יהושע, אם לא שאמרת כך, חסמנו את הפיות לצפות לגאולה כל יום, שפיתוב (יחזקאל לג) חסן ישועות. מהו ישועות? אלו המצפים ישועות בכל יום.

מהו דעתו של רבי אלעזר? הינו מה שפיתוב ורבים מישני אדמת עפר יקיצו. ממשמע שפיתוב מישני, אלו הם הצדיקים הנקדמים בחייהם קדם זה. וכמה שנים הם נקדמים? רבי יהודה אומר, מאתים ועשר שנים. רבי יצחק אומר, רד"ד שנה, שפיתוב (במדבר כד) יר"ד מיעקב וגו'. יר"ד שנה נקדמים הצדיקים לשאר כל אדם. רב נחמן אמר, לפי השעור שנגלה בעפר. אמר לו רבי יוסי, אם פן, הרבה תחיות היו, אלא כל התחיות יהיו באותו הזמן, וזהו שנאמר בחזון, (דניאל י) ואמת הדבר וצבא גדול.

ויהי רעב בארץ מלכד הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם. (בראשית כו) רבי אבהו פתח ואמר, (שיר א) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. ששנינו, ארבע תקופות וארבעה זמנים משנים זו מזו יעברו

(ויקרא כה) בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו. כשישתלם הזא"ת, שהוא חמשת אלפים וארבע מאות ותמננא, תשובו איש אל אחוזתו, אל נשמתו, שהיא אחוזתו ונחלתו.

(עור) אמר רבי יהושע לא תקשי לך האי, דהא תנינן ג' פתות הן, של צדיקים גמורים ושל רשעים גמורים ושל בינונים. צדיקים גמורים יקומו בקימה של מתי ארץ ישראל, מהיום פמה שנים, שהם קודמים בתחלה, בשנת הארבעים של קבוץ גלויות. והאחרונים כלם, לזמן ארבע מאות ושמונה שנה לאלה הששי, כדקאמרן. מאן זיפה להאי ארפא, מאן תקיים בקיום דתיה בין האי זמנא, ועל דא אצטעירנא בנפשאי.

אמר ליה, רבי, הא תנינן, (בראשית א) יהי אור, יהי ר"ז. חזר ואמר, בתשובה תקדם פלא. אמר רבי יהושע, אי לאו דאמרת הכי, אחסימנא פומין למצפיי פורקנא כל יומא, דכתיב, (ישעיה לג) חסן ישועות. מהו ישועות, אלו המצפים ישועות בכל יום.

מהו הוא דעתו דרבי אלעזר. היינו דכתיב, (דניאל יב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו. ממשמע דכתיב מישני אלו הם הצדיקים הנקדמים בחייהם קודם זה. וכמה שנים הם נקדמים, רבי יהודה אומר מאתים ועשר שנים. רבי יצחק אומר, רד"ד שנה, דכתיב, (במדבר כד) ויר"ד מיעקב וגו'. יר"ד שנה נקדמים הצדיקים לשאר כל אדם. רב נחמן אמר, לפי השיעור שנגלה בעפר. אמר ליה רבי יוסי, אם פן הרבה תחיות הוו, אלא כל התחיות יהיו באותו הזמן, והאי דאתמר בחזון (דניאל י) ואמת הדבר וצבא גדול.

ויהי רעב בארץ מלכד הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם. (בראשית כו) רבי אבהו פתח ואמר, (שיר

הצדיקים לעתיד לבא. האחד - אותו זמן ישגא החכמה בעולם וישיגו השגה מה שלא השיגו בזה העולם. ששנינו, אמר רבי פנחס, השגת הצדיקים לעתיד לבא יותר ממלאכי השרת, שפתיב (ישעיה יא) פמים לים מכסים, השני תתעסקו. (חסר) (עד

כאן מדרש הנעלם)

וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחתי היא, כמו שאמר אברהם, משום ששכינה היתה עמו ועם אשתו, ובשביל השכינה הוא אמר, שפתיב (משלי ז) אמר לחכמה אחתי את, ועל פן התחזק ואמר אחתי היא. עוד, אברהם ויצחק כף ראוי, שודאי משום הפסוק שפתיב (שיר ה) אחתי רעייתי יונתי תמתי, ומשום כף ודאי נראה להם לומר אחתי היא, ועל פן מתחזקים הצדיקים בכ"ה.

ויהי כי ארכו לו שם הנמים וגו'. את רבקה אשתו - דקא, ויהי השכינה. כמו שעבודה ורה כתוב בה וקומו לצחק, כך גם מצחק את] זו שכינה שהיתה עם רבקה. דבר אחר, וכי תעלה על דעתך שיצחק היה משמש מטתו ביום? שהרי שנינו, ישראל הם קדושים ולא משמשים מטתם ביום, ויצחק שהיה קדוש היה משמש מטתו ביום?.

אלא ודאי שאבימלך היה חכם, והוא הסתפל באיצטגנינותו שהוא חלון. כתוב כאן בעד החלון, וכתוב שם (שופטים ה) בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא. מה לחלן באיצטגנינות, אף כאן באיצטגנינות. וראה שלא היה כמו שאומר יצחק, אלא ודאי הוא מצחק עמה, והיא אשתו. ואז ויקרא אבימלך ליצחק ויאמר וגו'. רבי יוסי אמר, נאה היה לאבימלך לעשות

השירים א) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. דתנינן, ארבע תקופות וארבע זמנים משונים זו מזו יעברו הצדיקים לעתיד לבא. האחד, אותו זמן ישגא החכמה בעולם וישיגו השגה מה שלא השיגו בזה העולם. דתנינן, אמר רבי פנחס, השגת הצדיקים לעתיד לבא, יותר ממלאכי השרת דכתיב, (ישעיה יא) פמים לים מכסים. השני תתעסקו (חסר) (עד כאן מדרש הנעלם)

וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחתי היא, (בראשית כו) פמה דאמר אברהם בגין דשכינתא הוה עמיה ועם אתתיה, ובגין שכינתא קאמר, דכתיב, (משלי ז) אמור לחכמה אחתי את. ועל דא אתתקף ואמר אחתי היא. תו, אברהם ויצחק, הכי אתחזי, דודאי בגין קרא דכתיב (שיר השירים ה) אחתי רעייתי יונתי תמתי, ובגין כף ודאי אתחזי לון לומר, אחתי היא, ועל דא אתתקפו צדיקניא ביה בקדשא בריך הוא.

ויהי כי ארכו לו שם הנמים וגו'. (בראשית כו) את רבקה אשתו דייקא, (ודא שכינתא, פמה דעבודה ורה כתיב בה (שמות לב) וקומו לצחק הכי נמי מצחק את) דא שכינתא דהות עמה דרבקה. דבר אחר, וכי סלקא דעתך דיצחק הוה משמש ערסיה ביממא, דהא תנינן ישראל קדישין אינון ולא משמשי ערסייהו ביממא, ויצחק דהוה קדיש, הוה משמש ערסיה ביממא.

אלא, ודאי אבימלך חכים הוה, ואיהו אסתפל באיצטגנינותא דיליה, דאיהו חלון. פתיב הכא (בראשית כו) בעד החלון, וכתיב דתם (שופטים ה) בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא, מה לחלן באיצטגנינותא, אוף הכי נמי באיצטגנינותא, וקמא דלא הוה כמה דהוה אמר יצחק. אלא ודאי איהו מצחק עמה, ואיהו אתתיה. וכדין (בראשית כו) ויקרא